ב"ה • ערב שבת־קודש חג־הסוכות • י"ד בתשרי ה'תש"ע • 2.10.09 • הגיליון השבועי לכל יהודי • גיליון מס' 1187

שיחת השבוע

חב"ד יוצא לאור על־ידי צעירי־אגודת־חב"ד - המרכז • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף־יצחק אהרונוב

אי־אפשר בלי הערבה

מתוך האהבה הגדולה לכל יהודי איננו יכולים להשאירו לבדו, בין ה'ערבות'. עלינו לקרבו אל האתרוג, הלולב וההדסים, כדי שיטעם מפריים ויספוג מריחם

מבין כל ארבעת המינים דווקא הערבה היא המעניינת מכולם. מה לה ולשמחת הסוכות? האתרוג, ברור מה מקומו אצלנו: זה פרי נאה והדור, שטעם לו וגם ריח, ואין כמותו לפאר את החג. גם ללולב חשיבות משלו: הוא ענף מעץ התמר הנכבד והנאה, שפירותיו משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ־ישראל. אף ההדס, אמנם פירות אין לו, אבל ריח נפלא יש לו, ואף הוא דרוש כדי להנעים את החג. אולם הערבה, סתם ענף, בלי טעם ובלי ריח – מה לה ולחג שלנו?

זו באמת תופעה מופלאה שאין לה אח ורע. התורה מצווה אותנו לקחת את ענף הערבה, מתוך ידיעה ברורה שאין בה לא טעם ולא ריח, ודווקא באמצעותה עלינו לקיים את מצוות ארבעת המינים. לא דיי באתרוג, בלולב ובהדסים – צריך לצרף אליהם דווקא את הערבה הפשוטה, זו שהיא נטולת כל מעלה וייחוד.

אהבה ללא תנאים

חז"ל מלמדים אותנו שארבעת המינים הם משל לארבעת הסוגים הקיימים בעם־ישראל, החל במי שהם בעלי תורה ומעשים טובים (אתרוג) וכלה באלה שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים (ערבה). הלקח שעלינו להפיק מן המצווה הזאת הוא שצריך לאהוב גם את ה'ערבה' – אף את היהודים שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים, וצריך לחברם ולקשרם אל שאר חלקי העם.

כאן עולה השאלה הפשוטה והטבעית: אהבה זו – למה? אם אמנם מדובר ביהודים שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים, יהודים בלי שום מעלה חיובית – למה לנו לחברם אלינו? אולי מוטב לעוזבם לנפשם ולשמור על עצמנו לבל נושפע מריקנותם.

אפשר להבין למה צריך לאהוב את ה'לולב' ואת ה'הדס', את היהודים שיש בהם תורה או מעשים טובים. באלה יש מעלה כלשהי, שמצדיקה את האהבה וההתקרבות אליהם. אבל מי שבמוצהר הוא 'ערבה', בלי תורה ובלי מעשים טובים – למה באמת עלינו לאהבו, לקרבו ואף לקשרו עמנו?

התשובה לשאלה הזאת ברורה וחדה: עלינו לאהוב כל יהודי משום שהוא יהודי. ערכו של יהודי אינו נמדד על־פי מעלות כאלה ואחרות. הורים אינם אוהבים את ילדיהם בגלל המעלות המיוחדות שבכל אחד ואחד מהם. הם אוהבים אותם כי הם הילדים שלהם, עצם מעצמם. אף אנחנו איננו קובעים את ערכו של יהודי על־פי התורה שלמד ועל־פי המעשים הטובים שעשה. יהודי, מעצם היותו יהודי, הוא אח יקר ואהוב, שערכו לא יסולא בפז.

לרומם את הזולת

אותו יהודי שעומד כרגע בדרגת 'ערבה', שאין בה לא טעם ולא ריח, אף הוא חלק מעם־ישראל. אף בו שוכנת נשמה שהיא 'חלק א־לוה ממעל ממש'. אף הוא בן יקר ואהוב לאבינו שבשמים. על־כן צריכים אנו לאהבו ולקרבו, ואין אנו זקוקים לשום סיבה נוספת כדי להרגיש את עובדת היותו חלק מאיתנו.

עם זה, דווקא מתוך האהבה הגדולה לכל יהודי איננו יכולים להשאירו לבדו, בין ה'ערבות'. עלינו לקרבו אל האתרוג, הלולב וההדסים, כדי שיטעם מפריים ויספוג מריחם, ובמרוצת הזמן יחדל מלהיות 'ערבה' ריקנית, ויהיה גם הוא 'פרי עץ הדר' בעל טעם ובעל ריח. כאשר נקרב אלינו את היהודי שבדרגת 'ערבה', יתקנא בעמיתיו בעלי המעלות הנאות, וייטול מהן אף הוא.

כך מחברת מצוות ארבעת המינים את שני הלקחים ההולכים שלובי־זרוע. האהבה לכל יהודי צריכה להיות בלי שום תנאים. צריכים לקחת את ה'ערבה' כמות שהיא, ולא לחכות עד שתעלה לדרגה גבוהה יותר. אבל צורת לקיחתה היא על־ידי קשירה ואיגוד אל שאר המינים, כדי שתושפע מהם ותקנה לעצמה ממעלותיהם. אין דיי באהבה לזולת לבדה – צריך להשתדל במשך הזמן להעלות את הזולת לדרגה גבוהה יותר ולגרום לו לשאוף להיות אף הוא בעל תורה ומעשים טובים. חג שמח, מלא אחווה, ושנה טובה.

יש חדש

שמחת החג לכול

צעירי־חב"ד נערכים לפעילות הגדולה בימי חג־הסוכות. עשרות סוכות ניידות יסובבו אי"ה בחוצות הערים, ויזַכו את המוני בית־ישראל במצוות החג. במרכזי הערים בתי־חב"ד מציבים את 'סוכות האחווה', שיאפשרו לציבור לקיים את מצוות סוכה וארבעת המינים. חסידי חב"ד ישמחו את כותות הביטחון, ובייחוד את חיילי צה"ל. כמו־כן תהיה פעילות מיוחדת במרכזים רפואיים, בבתי־אבות, בריכוזי עולים ואף בבתי־כלא.

שמחות בית־השואבה

בלילות חול־המועד מקיימים בתי־חב"ד ברחבי הארץ עצרות גדולות של שמחת בית־השואבה. האירועים נערכים בחוצות הערים, ביטוי לעניינו המיוחד של חג־הסוכות, שמוציא את אווירת הקדושה מבין כותלי בית־הכנסת ובית־המדרש אל הרחוב, עד שהרחוב עצמו רוקד. הציבור מוזמן.

סמינר שמחת־תורה

עמותת **התקשרות** מקיימת סמינר מיוחד בימים כ'־כ"ב בתשרי (8־10.10), במלון **כינר**, עם מיטב המשפיעים והמרצים. הסמינר יעסוק בכוח השמחה, על־פי הסוד. טל' 077־2175770.

חדש במוזיקה

גרינטק מגישה שפע של הפקות מוזיקליות חדשות לקראת החגים. הזמר **יעקב שוואקי** הפיק לא־מכבר את תקליטו החמישי **עד בלי די**, ועכשיו הופיע אוסף משיריו במארז של שלושה תקליטורים. הרב **יוסף־משה כהנא** מגיש את **ימים נוראים** – מבחר מנעימות הימים הנוראים, במגוון קהילות, עם טובי הזמרים. **משה גולדמן** מגיש את **חומת אש** – מקהלת קמפ 'שלווה' עם ניגוני **באבוב**. טל' 1־700־700015.

זמני השבוע

	ירושלים	תל־אביב	חיפה	באר־שבע	אילת	ניו־יורק
כניסת השבת	4:47	5:02	4:53	5:05	5:05	6:19
צאת השבת	5:58	6:00	5:59	6:01	6:03	7:16

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר־חב"ד 60840
טל' 072־2770100 • **פקס** 03־9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

שבע דרגות בשמחה

על חג־הסוכות קראו חז"ל את הפסוק בתהילים "שובע שמחות", והסבירו שיש כאן "שבע שמחות – אלו שבע מצוות שבחג: ארבעה מינים שבלולב, וסוכה וחגיגה ושמחה". השל"ה מוסיף, שאף בארבעת המינים עצמם יש שבע שמחות: שלושה הדסים, שתי ערבות, לולב אחד ואתרוג אחד.

גם בשמחה עצמה יש שבע שמחות – שבע דרגות בשמחה, זו למעלה מזו. שלוש הדרגות הראשונות קשורות לשמחה על עצם הבריאה, וארבע הדרגות הבאות מבטאות את השמחה המיוחדת של עם־ישראל.

שמחה על שנבראנו

הדרגה הראשונה בשמחה היא שמחתו של כל נברא על עצם העובדה שהקב"ה ברא אותו ומקיים אותו. לברואים אין שום קיום מצד עצמם, והם נבראו מאַיִן ואפס. עצם העובדה שקיומנו והתהוותנו נובעים מהקב"ה עצמו מעוררת רגש עמוק ביותר של שמחה.

דרגה שנייה בשמחה היא על דרך בריאתנו. הקב"ה בחר לברוא אותנו דומים לו יתברך. הברואים נראים כאילו הם עצמאיים, וכאילו אינם זקוקים למישהו זולתם כדי להתקיים – וזה מאפיין של הבורא. זאת ועוד: הקב"ה היה יכול לבוראנו ללא דעת, והעובדה שבראנו בעלי דעת וחכמה היא מקור לשמחה.

דרגה שלישית בשמחה היא על שהקב"ה ברא זמן מיוחד לשמחה – חגים וימים טובים, ובמיוחד את חג־הסוכות, "זמן שמחתנו".

שמחה על ציווי השמחה

הדרגה הרביעית בשמחה היא כשהאדם מנצל את כוח הבחירה שנתן לו הקב"ה, והוא בוחר בחיים, ומשמש את קונו בפועל. הבחירה הזאת מעניקה לאדם שמחה גדולה.

הדרגה החמישית בשמחה היא השמחה היתרה בעקבות הציווי האלוקי לעבוד את ה' בשמחה. האדם שמח לא רק על עצם העובדה שזכה לשמש את בוראו, אלא גם על שקיבל ציווי לעובדו מתוך שמחה.

למעלה מזו היא הדרגה השישית בשמחה: שמחה על מצוות פרטיות שהתוכן שלהם הוא שמחה. אנו מצווים לשמוח בחג, "ושמחת בחגך", וכמו־כן לעשות פעולות מיוחדות שמביאות שמחה, כמו "אין שמחה אלא בבשר, אין שמחה אלא ביין".

שמחת הסוכות

ועל כולן הדרגה השביעית, שהיא השמחה המיוחדת של חג־הסוכות, הגדולה משמחת כל המועדים. דווקא החג הזה מכונה 'זמן שמחתנו' וממנו אנו שואבים שמחה לחגים האחרים. חג־הסוכות הוא מקור השמחה של כל המועדים, גם של חג־הפסח, שבו לא מופיע בתורה אפילו פעם אחת הציווי לשמוח, לעומת חג־הסוכות שבו מוזכר הציווי שלוש פעמים.

וכל השמחות האלה הן הכנה לשמחה הגדולה ביותר – "שמחת עולם על ראשם", בגאולה האמיתית והשלמה על־ידי משיח־צדקנו בקרוב ממש.

(התוועדויות תשמ"ז כרך א, עמ' 339)

הצטיידות לכל השנה

המגיד מטריסק היה אומר כי בימים הנוראים, ימי ראש־השנה ויום־הכיפורים, הוא מכין לו יראת שמים לשנה שלמה, ובימי חג־הסוכות, שהם עשירים במצוות הנעשות בחיבה ובאהבה, הוא מכין לו אהבת השם לשנה שלמה.

האתרוג כיהודי

האתרוג הוא הפרי היחיד הגדל על העץ שנה תמימה, בקיץ ובחורף, ובכוחו לשאת קור וחום, שלג וגשם. לכן הוא דומה לעם־ישראל: כל עם יש לו מקומו ותנאי הגידול שלו, שבהם הוא מתפתח ומשגשג. העם היהודי הוא הנודד הנצחי, החי בכל מיני משטרים ותנאים ומסתגל לכל המצבים.

(בית יעקב)

שמחה שבעה ימים

ראש־השנה, שהוא יום של תחנונים ושבירת הלב, נקבע בתורה ליום אחד. גם יום־הכיפורים, שהוא יום של תענית וסליחה ומחילה, נקבע ליום אחד. אבל סוכות, שהוא זמן שמחתנו, אמרה התורה כי יש לחוג אותו שבעה ימים. רצון הבורא שישראל יהיו בשמחה.

(הרב שמשון־רפאל הירש)

הסכך אינו אוהב כעס

פעם אחת נכנס לסוכתו של הרבי המהר"ש מליובאוויטש המשרת יוסף־מרדכי בהיותו שרוי בכעס. אמר לו הרבי: יוסף־מרדכי, אמנם אתה 'מיוחס', אבל צריכים לחוש דרך־ארץ כלפי הסכך; הסכך אינו אוהב כעס.

סוכה כל החג

מצוות סוכה נוהגת שבעה ימים רצופים, בין ביום ובין בלילה, ואילו מצוות החג האחרות, כמו ארבעת המינים, אינן נוהגות בלילה. לכן החג נקרא על שם מצוות סוכה ולא על שאר המצוות שבו, כי מצוות סוכה אין לה הפסק בכל ימי החג.

(נחלת צבי)

מהפה אל הידיים

בראש־השנה וביום־הכיפורים עובדים את הקב"ה בפה בלבד, בתפילה ובתחנונים, ואילו בסוכות מתחילים לעובדו בידיים – "ולקחתם לכם", מחזיקים ביד את ארבעת המינים. בכך אנו מראים לריבון העולם שאין אנו יוצאים ידי חובה בפה בלבד, אלא אנו מוכנים לעובדו גם בידיים ובכל האיברים.

(רבי ברוך ממז'יבוז')

אמרת השבוע

נקודה קטנה של צדקה

רבי חיים מצאנז היה ידוע בפזרנותו הרבה לענייני צדקה. כל פרוטה שנפלה לידו הייתה מועברת מיד לעניים. במיוחד התעסק בצדקה בערב חג־הסוכות, שעל־פי הנאמר בכתבי האר"י יש לתת צדקה ביום זה ביתר שאת מבכל יום. לאחר שחילק את כל הכסף שהיה בידו, היה טורח לחפש הלוואות, כדי שיוכל לחלק עוד צדקה לעניים.

פעם אחת, בערב סוכות, אמר לו בנו: "אבא, לא ראיתי בספרים שיש מצווה לחלק צדקה גם אחרי שכבר כלתה פרוטה מן הכיס".

נענה רבי חיים: "תמה אני איך בן יכול להיות 'רוצח' כזה על אביו. הלוא אתה רואה שאין בי ריח של תורה ושמץ של יראת־שמים, ורק נקודה קטנה של צדקה יש בי; ואתה רוצה למנוע ממני גם את זה?!"...

מי רואה אושפיזין

בסוכתו של רבי אלעזר, בנו של רבי אלימלך מליזנסק, היו החסידים מאזינים מדי שנה בשנה לסיפור שנהג לספר בכל לילה ראשון של סוכות:

יום אחד הופיע בחצרו של רבי אלימלך מליזנסק אורח לא־שגרתי. מראהו המודרני העיד על מוצאו הגרמני ועורר תשומת־לב רבה, על רקע הנוף האנושי החסידי המקובל בסביבה.

האורח נכנס פנימה והתייצב בפינת בית־המדרש. לא חלפו דקות, ושמשו של הרבי יצא והודיע כי הצדיק ייכנס עתה לתפילת מנחה, שלא בזמן הקבוע. הדבר עורר תמיהה בקרב החסידים.

התמיהה גדלה שבעתיים כאשר הרבי נכנס לבית־המדרש ובמקום לפנות לעבר מקומו, פילס את דרכו בין המתפללים, עד שהגיע אל האורח. בחמימות רבה לחץ רבי אלימלך את ידו, ולקחו עמו לעבר מקומו במזרח האולם, והושיבו לצידו. אחרי התפילה הוליכו הצדיק בכבוד גדול אל חדרו. הצדיק והאורח נסתגרו בחדר ושוחחו שעות רבות.

חידה הייתה זו בעיני החסידים. היו ששיערו כי אולי הוא שר חשוב, שביכולתו לבטל גזֵרות. אחרים סברו כי לנוכח הכבוד והידידות שהפגין כלפיו הצדיק נראה שמדובר באישיות נעלה יותר.

הטילו אפוא החסידים את המשימה על ר' אלעזר הצעיר, בנו של רבי אלימלך, שינסה לגלות את זהותו של האורח. בינתיים הסתיימה הפגישה, ורבי אלימלך יצא ללוות את האורח, והשניים הרעיפו ברכות לבביות זה על זה.

המתין ר' אלעזר לשעת הכושר, נכנס אל אביו וניסה לברר מי האורח המסתורי. הביט הצדיק בבנו והשיב סתומות: "יום יבוא ותדע". הבין הבן כי בזה חתם אביו את דבריו ולא ניסה לשאול עוד. הדבר נשאר סתום ובמשך הזמן נשתכח העניין.

עברו שנים. שנה אחת היה מחסור חמור באתרוגים. מצוות ארבעת המינים הייתה חביבה ביותר על רבי אלימלך, והוא נהג לקיימה בהידור רב. הוא ביקש מבנו, ר' אלעזר, לצאת לגרמניה, כי השמועה אמרה שבסביבות העיר המבורג אפשר להשיג אתרוגים מהודרים.

ארז ר' אלעזר את תרמילו ויצא לדרך. הדרך הייתה קשה לתנועה, ומדי פעם בפעם נאלץ ר' אלעזר לתפוס מחסה מהגשם הכבד. הוא הגיע להמבורג באיחור רב, והבין שכבר לא יתאפשר לו לחזור לליזנסק לפני חג־הסוכות.

באין ברירה נאלץ לעשות את החג בהמבורג, הרחק מביתו ומהחצר החסידית. תחושת בדידות אפפה אותו והוא החל לדאוג שמא לא ימצא בית ראוי וכשר, שיוכל לקיים בו את מצוות סוכה כהלכתה. הוא נכנס לבית־הכנסת, אשר היה מרהיב ביופיו והשתייך לקהילה העשירה, וסיפר לגבאי כי הוא זקוק לאירוח לימי החג. במהירות רבה סודר בעבורו מקום, על־פי תורנות מסודרת שהייתה נהוגה בקהילות גרמניה.

בסיום התפילה פנה אליו מארחו בלחיצת יד חגיגית והזמינו לבוא עמו. הם צעדו בדומייה בין בתי הרובע, שהפאר וההדר ניכרו בהם היטב, עד שהגיעו לבית המארח. בני הבית קיבלו את פניהם בברכת חג חגיגית, ומיד הגיעו משרתים לעמוד לשירותם. הבית נצץ מכלי זהב וכסף שעמדו בכל פינה, ור' אלעזר, שלא הכיר חיי עושר כאלה, שאל את עצמו אם גם את המצוות הם יודעים לקיים בהידור כזה.

כשנכנס לסוכה התברר שלא היה בסיס לחששותיו. קישוטי כסף וזהב עיטרו את דופנותיה. קודם שהחלה הסעודה סימן בעל־הבית למשרת, וזה הכניס לסוכה כורסה מפוארת. בעל־הבית קם וקרא: "ברוך הבא, סבא ר' אברהם!". הדבר התמיה את האורח, אך הוא חשב שזה ממנהגי קהילות גרמניה.

למחרת חזר המחזה ונשנה. המשרת הכניס כורסה ובעל־הבית קרא: "ברוך הבא, סבא ר' יצחק!", וכך גם בימים הבאים. בסעודות שוחח עמו בעל־הבית שיחות נימוסיות בלבד, ור' אלעזר, שרצה מאוד לשאול את בעל־הבית לפשר המנהג, התקשה למצוא הזדמנות נאותה. אולם באחת הסעודות אזר עוז ושאל את מארחו לפשר הדבר.

ענה לו המארח בהבעת תמיהה: "הלוא כשבאים אלינו שבעת האושפיזין, רועי ישראל, ודאי יש לכבדם ולהכין להם מושב ראוי". הביט החסיד בבעל־הבית בהשתוממות, ושאל: "האם אתה רואה אותם?".

האיש הביט בו במבט מפוכח לחלוטין והחזיר לו בשאלה: "והאם אתה אינך רואה אותם?!"...

באותו רגע קלט ר' אלעזר כי המארח אינו אדם פשוט. הוא מיהר לנצל את ההזדמנות וביקש שגם הוא יזכה לראות את האושפיזין. בעל־הבית שמע את בקשתו והשיב כי עליו לבקש את הסכמת האושפיזין עצמם. בערב הבא מסר לו את תשובתם, כי מאחר שלא זכה לכך בלילה הראשון, לא יוכל עכשיו לראותם.

הצטער ר' אלעזר אך התנחם בכך שזכה לשבת בסוכתו של צדיק זה, עם שבעת הרועים. כל ייסוריו, על עריכת החג במרחקים, נהפכו פתאום לשמחה גדולה.

בתום החג נפרד ר' אלעזר בחום ממארחו ושב לליזנסק. בהתרגשות נכנס אל אביו ורצה לספר לו את שעבר עליו, אלא שאביו הקדימו: "קיימתי את הבטחתי מאז להודיע לך מיהו היהודי מגרמניה שביקר אצלי. זה היה המארח שלך בחג־הסוכות. אשריך שזכית להתארח אצל אחד הצדיקים הנסתרים בדורנו, ואף לשבת בשולחן אחד עם שבעת הרועים".

לומדים גאולה | מאת מנחם ברוד

סוכת עורו של לווייתן

ז"ל אומרים כי בזמן הגאולה יעשה הקב"ה סעודה גדולה לצדיקים, שבה יוגשו שור־הבר, הלווייתן והיין המשומר. כשמעיינים במקורות, ובמיוחד במקורות הקבלה והחסידות, מגלים שבדברים הללו טמונים סודות עמוקים הקשורים במהות הפנימית של הגאולה.

הסעודה הזאת נזכרת פעמים רבות בדברי חז"ל. בגמרא (בבא־בתרא עה,א) נאמר: "עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לווייתן" (ובהמשך לכך נאמר: "עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לווייתן"). במדרש (ויקרא־רבה יג,ג) מתואר ה'קרב' שיתנהל לקראת אותה סעודה בין ה'בהמות' (שור־הבר) ללווייתן – "בהמות נותץ ללווייתן בקרניו וקורעו, ולווייתן נותץ לבהמות בסנפיריו ונוחרו".

במקום אחר בגמרא (פסחים קיט,ב) נאמר, שבתום הסעודה, כשיגיעו הצדיקים לברכת־המזון, תועבר הכוס מצדיק לצדיק, וכל אחד ואחד מהם יטען שאין הוא ראוי לברך, עד שיגיעו לדוד המלך והוא יברך. מדוע יחששו האבות, משה רבנו וכו' לברך? פחדם נובע מכך שהיין שבכוס הוא "יין המשומר בענביו משׁשת ימי בראשית" (ברכות לד,ב), והם מוצאים בעצמם פגם שמונע מהם לברך על היין הנעלה הזה.

לא רק משל

חשוב להבהיר שאי־אפשר לפרש עניינים אלה רק כמשל לסודות נעלים. בספרים המבארים את עניינה הרוחני של סעודה זו מודגש שאכן זו תהיה סעודה גשמית, עם בשר לווייתן, שור־הבר ויין המשומר. כך כותב המהרש"א (חידושי אגדות לב"ב עד,ב): "דע, כי יש לנו להאמין בכל הדברים האלו בפשטן, ואף שהמפרשים האריכו בדרוש הזה לפי כוונתם... אין הדברים יוצאין ממשמען".

עם זה ברור שאין מדובר בַּלווייתן ובשור־הבר המוּכרים לנו. מהגמרא (בבא־בתרא עד,ב) עולה שמלווייתן זה נבראו שני פרטים בלבד, זכר ונקבה, ואף הם לא נשארו חיים, אלא הקב"ה "סירס את הזכר והרג את הנקבה ומלחהּ לצדיקים לעתיד־לבוא". כך גם שור־הבר – "סירס הזכר וצינן הנקבה ושמרהּ לצדיקים לעתיד־לבוא". גם על היין המשומר נאמר הפסוק – "עין לא ראתה" (ברכות שם). מדובר אפוא בדברים שאיננו מכירים את מהותם, והם יתגלו בבוא שעתם.

סודות כמוסים

בתורת החסידות מבואר שסעודת הלווייתן, שור־הבר ויין המשומר מבטאת את עבודתו של עם־ישראל בתקופת הגלות. הלווייתן, שחי בים, מסמל את העולמות הרוחניים, הנסתרים, השרויים בתוך הגילוי האלוקי האין־סופי. שור־הבר, שחי על־פני היבשה, מסמל את העולם הזה התחתון, הגלוי לעינינו. השניים מייצגים אפוא את שתי הבחינות המרכזיות בעבודת־ה' – הפעולות הרוחניות הנעשות בעולמות העליונים על־ידי עבודת האדם, והקדושה והזיכוך שהאדם יוצר בתוך המציאות הגשמית בעולם הזה.

שני התחומים הללו בעבודת ה' בונים את הגאולה. כשתסתיים עבודה זו – כאשר יושלמו הפעולות הרוחניות וכשיושלם הזיכוך של העולם הגשמי – תבוא הגאולה. לכן הביטוי לכך יהיה בסעודת שור־הבר והלווייתן, שבתוכם יתלבשו כל האורות הרוחניים הנפלאים שנוצרו על־ידי שני סוגי העבודה הללו. אכילת שור־הבר והלווייתן על־ידי הצדיקים, תהיה שיאה ושלמותה של העבודה שעשו.

אחרי כל זאת יינתן גילוי חדש שכמותו "עין לא ראתה" – זה היין המשומר. יין זה רומז לסודות הכמוסים ביותר, שמעולם לא נתגלו, והם יינתנו רק לאחר השלמת כל העבודה, בזמן הגאולה.

פתגם חסידי

""חז"ל אמרו: 'מצטער פטור מן הסוכה'. אכן, יהודי שמסוגל לשבת בסוכה ולהצטער בגלל סיבה גשמית כלשהי – באמת אינו ראוי לשבת בסוכה" (רבי מנחם־מענדל מקוצק)

המסע המוזיקלי של האחים רזאל

משפחת רזאל: אהרון (גיטרה), יונתן (פסנתר) והאב מיכה

שמם הולך לפניהם, הם אחים, עוסקים באותו תחום, ובכל־זאת כמעט לא הופיעו יחד. **אהרון ויונתן רזאל**, שני מוזיקאים שטבעו את חותמם בעשור האחרון על המוזיקה היהודית, מקווים שזה עוד יקרה. "זה די מתבקש", אומר אהרון, "אבל כל אחד ואחד מאיתנו הלך בקצב שלו. אני פרצתי קדימה לפני עשר שנים, והפריצה הגדולה של יונתן הייתה לפני כשלוש שנים. אחרי שלכל אחד מאיתנו יימאס מעצמו, אולי נלך על פרוייקט משותף".

הם דומים אבל שונים. אהרון חובש כיפה סרוגה גדולה, ליונתן כיפה שחורה. אהרון מתמקד בשירה והפיק עד עתה חמישה אלבומים; יונתן עוסק בעיקר בניצוח על תזמורות ברחבי העולם, בעיקר במוסקווה. רק לפני כשנתיים הפיק אלבום בכורה, והוא זכה לפופולריות רבה, עם השיר 'ציון'.

מאמריקה לחזנות ספרדית

הם נולדו בארה"ב למשפחה נטולת רקע דתי. לאביהם, **מיכה**, לא חגגו בר־מצווה ולא היו לו תפילין. יונתן הוא הבכור, ואהרון נולד קצת יותר משנה אחריו. כשאהרון היה בן כמה חודשים עלתה המשפחה לארץ והתיישבה בשכונת נחלאות בירושלים. שם התחילה התקרבות איטית לעולם היהדות.

השכנים, יוצאי פרס, החלו להזמין את בני המשפחה להתפלל בבית־הכנסת. נוסח התפילה היה תמהיל של נוסח פרסי עם נוסח ספרדי ירושלמי. אלה זיכרונות הילדות של בני משפחת רזאל. "כל ילדותנו טבולה בחזנות הספרדית השורשית. לא העלינו על דעתנו שיש נוסח תפילה אחר", מספרים האחים.

חיפוש עצמי

בהדרכת רב השכונה החלה המשפחה לשמור שבת ולהשתתף באירועי הקהילה. קולותיהם הנעימים של הבנים וכישרון המוזיקה שלהם הביאו אותם במהרה אל הדוכן, מסלסלים פרקי חזנות ספרדית ירושלמית וקוראים בתורה. "אבא היה משלם לנו על כל קטע של קריאה בתורה", נזכר אהרון. "בהדרגה התחלנו לשמור מצוות, לצד התעניינות במוזיקה. השילוב הזה הוביל אותנו למה שאנחנו כיום".

לאחר השירות הצבאי החלו השניים בחיפוש עצמי. אהרון עבר לצפת והתאהב בשירת ר' שלמה קרליבך. שם הלחין את שירו המפורסם 'הגיע זמן הגאולה'. יונתן פנה ללימודים גבוהים באקדמיה למוזיקה, ועבד עם תזמורת סימפונט רעננה, ואז פרש לטובת רעיית צאן ביישוב סוסיא, שבו התגורר חצי שנה. בתום החיפוש העצמי עשו השניים שתי בחירות זהות: שניהם בחרו באורח־החיים הדתי ושניהם בחרו במוזיקה.

זה חידש וזה שבר קרח

איך הם מגדירים את המוזיקה שלהם? אהרון: "החידוש שלי היה לעשות מוזיקה שמדברת גם לדתיים וגם ללא־דתיים". יונתן: "אהרון חידש משהו בתוך המוזיקה הדתית, ואני שברתי סוג של קרח בין העולם הדתי ללא־דתי. במוזיקה שלי אני מתרגם את העולם הרוחני־הדתי, שממנו אני יונק והוא עיקר חיותי, לכלים כלליים. פתאום היהדות לא נתפסת כדבר מאיים, ואפשר להזדהות עם תכניה".

לשניהם שאיפה משותפת: "ללמוד קצת יותר תורה. בינתיים אנחנו לומדים רק חצי יום תורה, ובזמן שנותר עוסקים במוזיקה. הלוואי שנזכה ללמוד יום שלם". ויש להם גם תקווה משותפת: הם לוויים מיוחסים מדורי־דורות. תקוותם שבבוא העת יינתן להם לשיר גם בבית־המקדש.

פינת ההלכה | *מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר*

ברכת 'לישב בסוכה'

שאלה: האם מברכים 'לישב בסוכה' על אכילת עוגה או פירות בסוכה?

תשובה: נאמר בתורה: "בסוכות תשבו שבעת ימים", ופירשו חז"ל "תשבו – כעין תדורו". כלומר, בימי חג־הסוכות נעשית הסוכה ביתו העיקרי של האדם. על־כן מצוות הישיבה בסוכה כוללת כל דבר שדרך האדם לעשותו בביתו. בלילה הראשון חובה לאכול בסוכה לפחות 'כזית' לחם.

מדין התלמוד צריך לברך על הסוכה בכל פעם שנכנסים לתוכה, גם אם אין אוכלים בה; אולם למעשה כתבו הפוסקים שמברכים רק על הקביעות העיקרית – האכילה – והיא פוטרת את כל שאר הדברים הנעשים בסוכה.

אכילת לחם בשיעור של יותר מ'כביצה' (54 סמ"ק לפי 'שיעורי תורה', ויש נוהגים – 100 סמ"ק) מחייבת לכל הדעות ברכת 'לישב בסוכה'.

לפי ה'משנה ברורה' וה'יחוה דעת' מברכים רק על לחם, כאמור (או על מיני מזונות בכמות שעליה נוטלים ידיים ומברכים המוציא). אלא שלפי ה'משנה ברורה' מברכים גם אם אוכלים מזונות כ"קידוש במקום סעודה", אבל אם אוכלים מזונות (יותר מכביצה), או שותים יין או אוכלים מזונות בחבורה או בקביעות אחרת, חייבים בסוכה ללא ברכה. לפי ה'יחוה דעת' רק במזונות יותר מכביצה חייבים בסוכה ללא ברכה, אבל ביין או בשאר מאכלים ומשקאות בכל כמות, ואפילו בקביעות – פטורים מן הסוכה לגמרי.

למנהג חב"ד מברכים גם על מיני מזונות בכמות כזאת, ואף על שתיית רביעית יין של הבדלה. גם בקידוש מברכים, הן בלילה הן ביום.

מקורות: סוכה מה סע"ב ומרדכי שם. שו"ע או"ח וגו"כ סי' תרלט ותרמג. שו"ע אדמו"ר הזקן ומשנ"ב שם. שו"ת יחוה דעת ח"א סי' סה. ספר המנהגים חב"ד עמ' 67. אוצר מנהגי חב"ד עמ' ש. וראה שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב סי' רסח.

ב"ה

לימודים גבוהים בפסיכולוגיה יהודית תורת הנפש

על פי שיטת הבעל שם טוב

נמשכת ההרשמה למחזור השלישי

בית הספר היחודי של הרב יצחק גינזבורג מזמין אתכם לסדרת שיעורי היכרות להכרת הנפש וסודות הטיפול בדרכי פנימיות התורה - הקבלה והחסידות.

בואו להעמיק בפנימיות התורה ולהכיר את רזי הנפש לקראת ימי התשובה וההתחדשות.

מפגש ראשון: "אני לדודי ודודי לי" - מערכות יחסים
בתל-אביב ביום ג', יט באלול (8/9), בירושלים ביום ד', כ באלול (9/9).

מפגש שני: "חדשו מעשיכם" - שינוי, תיקון וטיפול נפשי
בתל-אביב ביום ג', כו באלול (15/9), בירושלים ביום ד', כז באלול (16/9).

מפגש שלישי: "יהיו בגדיך לבנים" - נקודות פגיעות וכלתי פגיעות בנפש
בתל-אביב ביום ג', ד בתשרי (22/9), בירושלים ביום ד', ה בתשרי (23/9).

לפרטים והרשמה חייגו: **050-8884477, תל אביב:** "המקום" ברחוב 5 (ליד אלנבי), **ירושלים:** "בית מאירסדורף" בקמפוס האוניברסיטה בהר הצופים torathanefesh@gmail.com